

Z BADAŃ NAD FAUNĄ MSZYC USZKADZAJĄCYCH SZKLARNIOWE I DONICZKOWE
ROŚLINY OZDOBNE

Jerzy Achremowicz, Lucyna Maślanka, Elżbieta Obrocka

Katedra Ochrony Roślin, Akademia Rolnicza, Kraków

Silnie rozwijającej się produkcji roślin szklarniowych w Polsce w małym stopniu towarzyszą badania nad szkodnikami tych upraw. Nie mamy zatem pełnego rozeznania co do fauny mszyc szklarniowych i roślin jakie atakują. Tymczasem produkcja roślin szklarniowych, zwłaszcza ozdobnych, należy do najrentowniejszych upraw w produkcji roślinnej. Źródłowych opracowań dotyczących szkodliwych mszyc omawianych roślin jest zatem niewiele; można tu wymienić jedynie prace: Czyżewskiego [6], Cichockiej i Goszczyńskiego [5], Baranowskiego [3], Achremowicza [1] oraz mały przyczynek Achremowicza i Obrockiej [2]. Ten stan rzeczy skłonił autorów niniejszego opracowania do opublikowania materiałów zbieranych w ciągu szeregu lat na południu Polski od Katowic po Bielsko-Białą i Łańcut, pomimo tego, że badania nie były prowadzone w sposób zorganizowany i systematyczny. Zebrano jednak mszyce z dużej liczby gatunków roślin (85 gatunków z 34 rodzin botanicznych) i wykazano 18 gatunków mszyc, w tym kilka nie znanych dotychczas w ogóle lub tylko w Polsce jako szkodniki roślin szklarniowych, np. *Coloradoa tanacetina* Walk. na złocieniach, *Lipaphis erysimi* (Kalt.) na lewkonii, *Aphis craccivora* Koch na asparagusie oraz stwierdzono *Masonaphis azaleae* (Mason) po raz drugi w Polsce, chociaż jest ona stałym szkodnikiem azalii. *Macrosiphoniella tanacetaria* (Walk.), chociaż znana za granicą [10] jako szkodnik złocieni, w Polsce na złocieniach wykazana po raz pierwszy. Zebrany materiał rozszerza więc listę znanych u nas szkodliwych mszyc szklarniowych na roślinach ozdobnych do 32 gatunków. Sądząc z listy gatunków wymienianych z najnowszego podręcznika kwiaciarstwa pod redakcją

Chmiela [14], uprawia się u nas około 260 gatunków roślin z 62 rodzin botanicznych (nie wliczając rozlicznych odmian storczyków, begonii, tulipanów). Mszyce atakują tylko około 1/3 tych gatunków. Są to przeważnie polifagi, mniej liczne - oligofagi, a nieliczne są monofagami.

Próbki zbierano w latach 1970-1982, głównie w Krakowie i Katowicach-Ligocie (rośliny doniczkowe), ale także w innych miejscowościach województw krakowskiego, bielskiego, nowosądeckiego, tanowskiego (Andrychów, Bielsko-Biała, Brzesko-Okocim, Grębałów, Łańcut, Mszana Dolna, Mydlniki k. Krakowa, Przyborów k. Dębicy, Rajsko, Zaborze k. Oświęcimia). Najbogatsze w gatunki roślin były szklarnie Ogródu Botanicznego UJ w Krakowie oraz komplet roślin doniczkowych Szpitala Klinicznego AM w Katowicach-Ligocie (150 gatunków z 43 rodzin botanicznych).

Składamy serdeczne podziękowanie osobom, które przyczyniły się do wzbogacenia naszych materiałów, p. mgr inż. Elżbiecie Jakubiec za zebranie próbek mszyc w Bielsku-Białej, za udostępnienie materiałów z Mydlnik i Grębałowa p. mgr inż. Leokadii Szczepce i p. mgr inż. Pawłowi Pytlowi z Andrychowa.

ZEBRANY MATERIAŁ

1. *Myzodes persicae* (Sulz.)

Liliaceae:

Asparagus sprengeri Rgl. - Kraków-Wola Justowska, 11 XI 70, pędy, nielicznie; Kraków-Lubicz, 21 XI 70, młode pędy, licznie; Kraków-Bronowice, 26 XI 70, młode pędy, nielicznie; Mszana Dolna, 11 XII 70, jak wyżej; Bielsko-Biała, 26 II 71, jak wyżej; Kraków-Prądnik, 10 VII 78, 26 VII 78, 15 VIII 78, jak wyżej; Kraków-Ogród Botaniczny, 16 II 76; Łańcut, 9 XII 70, jak wyżej; Mszana Dolna, 11 XII 70, jak wyżej; Katowice-Ligota, 10 VI 82. *Chlorophytum comosum* Bak. - Zaborze k. Oświęcimia, 20 III 75, młode pędy i pączki kwiatowe. *Freesia* x hybryda - Łańcut, 9 XII 70, pączki kwiatowe; Kraków-Azory, 28 IV 72, kwiaty; Kraków-Prądnik, 2 IV 73, szypułki kwiatowe i wewnątrz kwiatów.

Araceae:

Zantedeschia aethiopica Spr. - Łańcut, 9 VII 70, młode pędy; *Anthurium anderanum* Lind. - Brzesko-Okocim, 19 XII 75, kilka larw; An-

thurium (socherzelianum) x hortulanum Birdsey - Kraków-Ogród Botaniczny, 24 XI 75, młode pędy; *Diffenbachia picta* Schott - Katowice-Ligota, 15 V 81.

Compositae:

Chrysanthemum x hybridum Bailey - Kraków-Bronowice, 26 XI 75, kwiaty; Mszana Dolna, 11 XII 70, nielicznie; Kraków-Rakowice, 14 XI 70, liczne nimfy na płatkach i pączkach; Kraków-Lubicz, 21 XI 70, pączki, odrosty dość licznie; Kraków-Wola Justowska, 11 XI 70, nielicznie; Kraków-Tyniecka, 20 V 77; Przyborów k. Dębicy, 17 V 75, końce pędów; Rajsko, 10 XII 70, nielicznie; Mydlniki, 24 V 77, bardzo licznie; Grębałów, 20 IV 77. *Gerbera jamesoni* Bolus - Mszana Dolna, 11 XII 70, bardzo licznie, liście skręcone ku dołowi; Kraków-Prądnik, 2 IV 73, na dolnej stronie liści niezbyt licznie; Andrychów, 26 V 78, licznie, płatki kwiatowe od góry i dołu. *Senecio cruentus* D.C. - Rajsko, 10 XII 70, nielicznie; Kraków-Tyniecka, 6 IV 73, bardzo silnie, rośliny wędną; Kraków-Prądnik, 16 V 74, licznie, płatki kwiatowe od góry i dołu, szypułki i pączki. *Gnaphalium lanatum* - Kraków-Ogród Botaniczny, 16 II 76.

Caryophyllaceae:

Dianthus hybridus Hort. - Kraków-Wola Justowska, 11 XI 70, nielicznie; Kraków-Kostrze, 27 V 76, jak wyżej; Łańcut, 9 XII 70, jak wyżej; Andrychów, 18 VIII 78, 1 IX 78.

Malvaceae:

Gossypium arboreum - Kraków-Ogród Botaniczny, 22 X 75. *Hibiscus rosa sinensis* - Kraków-Lubicz, 21 XI 70, dolna strona młodych liści; Kraków-Ogród Botaniczny, 4 VII 75; Katowice-Ligota, 10 III 82.

Amaranthaceae:

Iresine herbstii Hook - Łańcut, 9 XII 70, młode pędy, nielicznie; Kraków-Prądnik, 2 IV 73, dolna strona liści, jak wyżej.

Primulaceae:

Cyclamen persicum Mill. - Katowice-Ligota, 15 IV 82.

Ranunculaceae:

Anemone coronaria L. - Kraków-Prądnik, 3 V 74, szypułki kwiatowe i otwierające się pączki.

Crassulaceae:

Sedum arborescens - Kraków-Prądnik, 2 IV 73, kilka larw.

Solanaceae:

Solanum capsicastrum Link. - Kraków-Prądnik, 16 V 72, pączki i wierzchołki wzrostu. *Solanum pseudocapsicum* - Kraków-Ogród Botaniczny, 18 I 72. *Solanum hendersonii* - Katowice-Ligota, 3 IV 81, 22 IV 81, 1 VII 81, 20 VII 81.

Scrophulariaceae:

Calceolaria × *hybrida* hort. - Zaborze k. Oświęcimia, 20 III 75, młode pędy i pączki kwiatowe.

Nyctaginaceae:

Bougainvillea glabra Choisy - Kraków-Ogród Botaniczny, 7 III 75.

Cactaceae:

Rhodocactus grandifolium - Kraków-Ogród Botaniczny, 22 III 75.

Pereskia aculeata, jak wyżej. *Epiphyllum truncatum* - Kraków-Prądnik, 16 V 72, wewnątrz kwiatów, bardzo licznie.

Caricaceae:

Carica papaya - Kraków-Ogród Botaniczny, 10 XII 75.

Musaceae:

Musa balbisiana - Kraków-Ogród Botaniczny, 9 I 76.

Annonaceae:

Annona dierimoria - Kraków-Ogród Botaniczny, 9 I 76.

Araliaceae:

Polyscias balfouriana - Kraków-Ogród Botaniczny, 16 II 76.

Aristolochiaceae:

Aristolochia fimbriata - Kraków-Ogród Botaniczny, 8 IV 75.

Balsaminaceae:

Impatiens vallerana - Kraków-Ogród Botaniczny, 15 VI 81. *Impatiens sultanii*, jak wyżej.

2. *Neomyzus circumflexus* (Bruckt.)

Liliaceae:

Asparagus sprengeri Rgl. - Bielsko-Biała, 26 I 71, Katowice-Ligota, 14 VI 82. *Asparagus plumosus* Bak. - Bielsko-Biała, 26 I 71.

Dracaena sp. - Kraków-Prądnik, 16 V 72, wierzchołki wzrostu i dolna strona młodych liści. *Chlorophytus comosum* Bak. - Kraków-Ogród Botaniczny, 22 X 75; Kraków-Prądnik, 2 IV 73.

Primulaceae:

Cyclamen persicum Mill. - Bielsko-Biała, 5 I 71; Katowice-Ligota, 14 VI 82; Kraków-Ogród Botaniczny, 16 II 76. *Primula obconica* Hance - Kraków-Ogród Botaniczny, 18 I 76; Kraków-Prądnik, 16 V 72.

Araceae:

Alocasia odora - Kraków-Ogród Botaniczny, 14 I 76. *Zantedeschia aethiopica* Spr., jak wyżej. *Dieffenbachia picta* Schott - Kraków-Prądnik, 15 II 76. *Philodendron oxycardium* Schott - Brzesko-Okocim, 3 XII 71.

Malvaceae:

Hibiscus rosa-sinensis L. - Kraków-Ogród Botaniczny, 4 VII 75.

Gossyphium arboreum, tamże, 10 XII 75.

Compositae:

Senecio repens D.C. - Kraków-Prądnik, 10 V 72, młode pączki.

Chrysanthemum x hortorum Bailey - Kraków-Ogród Botaniczny, 18 I 76;

Kraków-Tyniecka, 4 IX 78. *Ageratum houstonianum* - Kraków-Prądnik, 16 V 72, szypułki kwiatowe.

Caryophyllaceae:

Dianthus sp. - Kraków-Ogród Botaniczny, 21 II 76.

Begoniaceae:

Begonia x semperflorens hort. - Kraków-Prądnik, 16 V 72, dolna strona dolnych liści.

Crassulaceae:

Sedum arborescens - Kraków-Prądnik, 2 IV 73, końce pędów, na łodygach i nasadach liści.

Solanaceae:

Datura arbotra L. - Kraków-Ogród Botaniczny, 8 III 75.

Cornaceae:

Aucuba japonica Thunb. - Kraków-Ogród Botaniczny, 8 III 75.

Cannaceae:

Canna edulis - Kraków-Ogród Botaniczny, 10 XII 75.

Saxifragaceae:

Hydrangea macrophylla Ser. - Kraków-Ogród Botaniczny, 16 III 76.

Euphorbiaceae:

Acalypha hamiltoniana, *A. wilkesiana* Muell Arg. - Kraków-Ogród Botaniczny, 21 II 76.

Balsaminaceae:

Impatiens vallerana, *I. sultanii* - Katowice-Ligota, 8 V 82.

Commelinaceae:

Tradescantia albiflora Kuhn - Katowice-Ligota, 8 V 82.

Labiatae:

Hypoester sanguinolenta - Katowice-Ligota, 22 V 81, 5 VI 81.

Onagraceae:

Cobaea scandens Car. - Kraków-Ogród Botaniczny, 3 V 75.

3. *Myzus ascalonicus* (Donc.)

Compositae:

Chrysanthemum x hortorum Bailey - Kraków-Rakowice 14 XI 70, od-

rostry mateczników; Kraków-Ogród Botaniczny, 18 I 76; Mydlniki, 2 V 72, pojedynczo; Andrychów, 24 V 78.

Cruciferae:

Mathiola hybr hort. - Mydlniki, 25 VII 78, 6 VIII 78.

4. *Myzus ornatus* Laing

Araceae:

Philodendron erubescens S. Koch et Ang., *P. scandens* - Kraków-Ogród Botaniczny, 22 V 75. *Laria spinosa*, jak wyżej.

Liliaceae:

Asparagus sprengeri Rgl. - Katowice-Ligota, 20 VII 82. *Diffenbachia picta* Schott. - Kraków-Prądnik, 15 II 74.

Asclepiadaceae:

Rhododendron simsii Planch - Kraków-Prądnik, 16 V 72, kilka okazów, dolna strona młodych listków i ogonki liściowe.

Apocynaceae:

Plumiera rubra - Kraków-Ogród Botaniczny, 14 I 76.

Cactaceae:

Epiphyllum sp. - Kraków-Prądnik, 16 V 72, na płatkach wewnątrz kwiatów.

Compositae:

Helichrysum petiolatum - Kraków-Prądnik, 16 V 72, liczne, rozproszone na dolnej i górnej stronie liści.

Malvaceae:

Hibiscus rosa-sinensis L. - Kraków-Ogród Botaniczny 22 V 75, licznie.

Labiatae:

Salvia - Kraków-Prądnik, 2 VI 73, dolna strona młodych liści, niezbyt licznie.

Onagraceae:

Fuchsia x hybrida Voss. - Kraków-Lubicz, 21 XI 70, licznie, dolna i górna strona młodych liści; Kraków-Prądnik, 26 XI 70, dolna strona starszych liści, liście usychają.

Solanaceae:

Cyphomandra betacea - Kraków-Ogród Botaniczny, 22 X 75.

Urticaceae:

Pilea codierei Gagnep et Guill. - Katowice-Ligota, 15 III 82.

5. *Aulacorthum solani* (Kalt.)

Araceae:

Anthurium (Scherzelianum) horculanum Birdsey - Brzesko-Okocim, 19 XI 75, pojedyncze. *Raphidiophora aurea* Hassh. - Katowice-Ligota, 24 VI 81.

Compositae:

Chrysanthemum x hortorum Bailey - Kraków-Rakowice, 14 XI 70, pączki kwiatowe. *Senecio microglossus* - Katowice-Ligota, 24 VI 81. *Senecio serpens* - Katowice-Ligota, 12 III 81.

Bromeliaceae:

Bilbergia nutans H. Wedl. - Kraków-Prądnik, 16 V 72, na działkach kielicha nielicznie.

Amaranthaceae:

Iresine herbstii Hook - Katowice-Ligota, 30 III 82.

Geraniaceae:

Pelargonium hortorum Bailey - Kraków-Prądnik, 2 VI 73, dolna strona młodych liści i końce pędu; Bielsko-Biała, 27 I 71. *P* x *hede-raefolium* hort. - Kraków-Prądnik, 16 V 72, nasady liści od górnej strony i ogonki liściowe.

Labiatae:

Plectranthus australis - Katowice-Ligota, 16 VI 81.

Primulaceae:

Cyclamen persicum Mill. - Kraków-Rakowice, 14 XI 74, dwie uskrzydłone; Brzesko-Okocim, 11 XI 75, licznie, szypułki kwiatowe i kwiaty.

Liliaceae:

Asparagus sprengeri Rgl. - Katowice-Ligota, 10 IV 82.

Scrophulariaceae:

Calceolaria x hybrida hort. - Kraków-Tyniecka, 15 IX 78.

Vitaceae:

Cissus sp. - Kraków-Rakowice, 14 IX 70, kolonie na wążach.

6. *Aphis fabae* Scop.

Compositae:

Chrysanthemum x hortorum Bailey - Grębałów, 20 IV 77.

Liliaceae:

Chloropythum comosum - Katowice-Ligota, 18 IX 81.

Scrophulariaceae:

Calceolaria x *hybrida* hort. - Kraków-Tyniecka, 4 IX 78, 15 IX 78.

7. *Aphis craccivora* Koch.

Liliaceae:

Asparagus sprengeri Rgl. - Kraków-Prądnik, 12 IX 83, kilka nielicznych kolonii na szczytach pędów.

8. *Aphis nasturtii* Kalt.

Compositae:

Senecio microglossus - Katowice-Ligota, 17 IX 81.

Balsaminaceae:

Impatiens wallerana - Katowice-Ligota, 10 IX 81.

Scrophulariaceae:

Calceolaria hybrida hort. - Kraków-Tyniecka, 4 IX 78, 15 IX 78.

9. *Brachycaudus helichrysi* (Kalt.)

Compositae:

Chrysanthemum x *hybridum* Bailey - Kraków-Rakowicka, 14 XI 70, pączki kwiatowe; Kraków-Prądnik, 23 V 72, końce pędów; Mydlniki, 2 V 77, 24 V 77; Kraków-Tyniecka, 14 VI 77; Andrychów, 15 IV 78.

10. *Macrosiphum euphorbiae* (Thom.)

Compositae:

Chrysanthemum x *hybridum* Bailey - Kraków-Rakowice, 14 XI 70, pączki kwiatowe, nielicznie.

Caryophyllaceae:

Dianthus hybeidus hort. - Andrychów, 18 VIII 78, 1 IX 78.

11. *Macrosiphoniella sanborni* (Gill.)

Compositae:

Chrysanthemum × *hybridum* Bailey - Kraków-Rakowice, 14 XI 70, na odroślach mateczników, młode pędy, listki i ogonki liściowe, niezbyt licznie; Kraków-Prądnik, 2 IV 73, młode pędy i nasady liści od góry, niezbyt licznie; Kraków-Ogród Botaniczny, 18 I 76; Grębałów, 20 IV 77; Andrychów, 23 IV 78, 2 V 78.

12. *Macrosiphoniella oblonga* (Mordv.)

Compositae:

Chrysanthemum × *hybridum* Bailey - Andrychów, 23 IV 78, 2 V 78.

13. *Macrosiphoniella tanacetaria* (Walk.)

Compositae:

Chrysanthemum × *hybridum* Bailey - Mydlniki, 24 V 77; Kraków-Lubicz, 24 V 77; Kraków-Prądnik, 8 VI 77.

14. *Coloradoa tanacetina* (Walk.)

Compositae:

Chrysanthemum × *hybridum* Bailey - Mydlniki, 24 V 77, 18 VII 77, młode pędy dolna strona liści, zniszczyły szereg roślin; Kraków-Lubicz 18 VII 77, nielicznie; Kraków-Prądnik, 15 XI 77, silny pojaw na kilku roślinach w doniczkach.

15. *Lipaphis erysimi* (Kalt.)

Cruciferae:

Matthiola hybrida hort. - Mydlniki, 25 VII 78, 6 VIII 78, niewielkie kolonie na dolnej stronie liści.

16. *Masonaphis azaleae* (Mason)

Ericaceae:

Rhododendron × *simsii* Planch. - Brzesko-Okocim, 19 XI 75, kolonie na młodych listkach na dolnej stronie wzdłuż żyłek głównych, licznie. W Krakowie - też, ale na roślinach pochodzących z Brzeska.

17. *Idiopterus nephrolepidis* Davis

Polypodiaceae:

Kraków-Ogród Botaniczny: *Adiantum cuneatum* Lange et Fisch. 4 VII 75; *Cyrtomium falcatum* Presl. 4 VII 75; *Pteris longifolia* 20 XI 75; *Pteris cretica* var. *albolineatum*, var. *varwimsetti*; *Pt. tremula* 22 X 75; *Pessopteris crassifolia* 20 XI 75; *Nephrolepis exaltata* Schott. 22 X 75; *Pellea rotundifolia* 4 VII 75; *Polypodium subacunculatum* 4 I 76; *Blechnum gibbum*, *B. brasiliense* 14 I 76; *Stenochlora palustris* 20 XI 75.

18. *Rhopalosiphum nymphaeae* (L.)

Araceae:

Lasia spinosa - Kraków-Ogród Botaniczny, 18 V 75.

Alismataceae:

Echinodorus rostratus - Kraków-Ogród Botaniczny, 18 V 75.

Nymphaeaceae:

wszystkie - Kraków-Ogród Botaniczny, 14 I 76: *Euryale ferox*, *Victoria cruciana*, *Nelumbo nucifera*, *Pistia striatoides*; Kraków-Ogród Botaniczny: *Telia alasmoides*, 18 VII 75.

DYSKUSJA WYNIKÓW I WNIOSKI

Na podstawie wyników poprzednich prac (wymienionych we wstępie) oraz niniejszej pracy można się pokusić o wyciągnięcie kilku ogólniejszych wniosków. Można więc stwierdzić, że na roślinach ozdobnych w Polsce, uprawianych pod szkłem i w doniczkach, występuje 29 gatunków mszyc, które zasiedlają 126 gatunków roślin, czyli około połowy gatunków pospolitszych roślin ozdobnych uprawianych w Polsce w ogóle [4].

Najszerszy krąg żywicieli mają: *Myzodes persicae* (58 gatunków), *Neomyzus circumflexus* (42 gat.), *Aulacorthum solani* (26 gat.), *Aphis fabae* (26 gat.), *Myzus ornatus* (23 gat.), *Myzus ascalonicus* (21 gat.), *Idiopterus nephrolepidis* (12 gat.), *Rhopalosiphum nymphaeae* (10 gat.), *Macrosiphum euphorbiae* (7 gat.).

Wszystkie te mszyce, pomimo iż większość z nich jest polifagiczna, osiedlają się na roślinach wybiórczo i preferują jednych żywicieli nad drugich. Unikają przede wszystkim roślin kserofitycznych o grubej

i twardej skórcie (tam osiedlają się raczej czerwce), a jeśli nawet uszkodzą je np. kaktusy, to osiedlają się na miękkich płatkach kwiatowych lub wewnątrz kwiatów. Mszyca śliwowo-grzybienkowa *Rhopalosiphum nymphaeae* choć jest polifagiem preferuje tylko rośliny stojące w wodzie.

Duża jest również zmienność atrakcyjności różnych gatunków roślin dla poszczególnych gatunków mszyc. Rekordowa liczba gatunków mszyc w szklarniach występuje na złocieniu ogrodowym *Chrysanthemum* x *hybridum* Bailey, w Polsce stwierdzono na nim 16 gatunków mszyc. W Europie Zachodniej występuje jeszcze jeden znacznie szkodzący gatunek *Coloradoa rufomaculata* Wils. [10], dotychczas w Polsce nie stwierdzona; razem byłoby więc w Europie 17 tych gatunków. U nas stwierdzono występowanie następujących gatunków:

1. <i>Trama tryglodytes</i>	(O)
2. <i>Brachycaudus cardui</i>	(P)
3. - <i>helichrysi</i>	(P)
4. <i>Aphis fabae</i>	(P)
5. <i>Coloradoa tanacetina</i>	(O) - tylko w Krakowie
6. <i>Myzus ornatus</i>	(P)
7. <i>Myzodes persicae</i>	(P)
8. - <i>ascalonicus</i>	(P)
9. <i>Neomyzus circumflexus</i>	(P)
10. <i>Rhopalosiphoninus latysiphon</i>	(P)
11. <i>Aulacortum solani</i>	(P)
12. <i>Macrosiphum euphorbiae</i>	(P)
13. <i>Macrosiphoniella sanborni</i>	(M)
14. - <i>tanacetaria</i>	(O) - tylko w Krakowie
15. - <i>oblonga</i>	(O)
16. <i>Uroleucon tanaceti</i>	(O)

Na złocieniu ogrodowym występuje zatem 10 polifagów, 5 oligofagów i 1 monofag.

Na różach ogrodowych (*Rosa hort.*) występuje 7 gatunków mszyc: *Hyalopterus pruni*, *Longicaudus trirhodus*, *Myzodes persicae*, *Metopolophium dirhodum*, *Rhodobium porosum*, *Macrosiphum rosae*.

Na asparagusie ozdobnym *Asparagus sprengeri* - 6 gatunków: *Myzodes persicae*, *M. ascalonicus*, *Myzus ornatus*, *Neomyzus circumflexus*, *Aulacortum solani*, *Aphis craccivora*.

Na ketmi chińskiej (*Hibiscus rosa-sinensis*) - 6 gatunków: *Myzodes persicae*, *M. ascalonicus*, *Myzus ornatus*, *Neomyzus circumflexus*, *Aphis fabae*, *Brachycaudus cardui*.

Na goździku ozdobnym (*Dianthus hybridus*) - 5 gatunków: *Myzodes persicae*, *Neomyzus circumflexus*, *Macrosiphum euphorbiae*, *Aphis fabae*, *A. craccivora*.

Na fiołku alpejskim (*Cyclamen persicum*) - 3 gatunki: *Myzodes persicae*, *Neomyzus circumflexus*, *Aulacorthum solani*.

Podobnie na gerberze (*Gerbera jamesonii*): *Myzodes persicae*, *M. ascalonicus*, *A. fabae*.

Są to na razie wnioski wstępne i należy się spodziewać, że dalsze badania przyniosą w tym zakresie dalsze niespodzianki.

LITERATURA

1. Achremowicz J. 1978. Rzadkie i mniej znane w Polsce gatunki mszyc z roślin ozdobnych. Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., 208: 141-146.
2. Achremowicz J., Obrocka E. 1976. Mszyca paprociowa pojawiła się w Polsce. Hasło Ogród. 38 (6): 27-28.
3. Baranowski T. 1976. Badania nad szkodliwą fauną złocieni w okolicach Poznania. Rocz. Nauk Rol., E, 6 (1): 19-39.
4. Chmiel H. (red.). 1980. Uprawa roślin ozdobnych. Warszawa, PWRiL 844 ss.
5. Cichocka E., Goszczyński W. 1975. Mszyce (Homoptera, Aphidoidea) szkodniki roślin uprawianych pod szkłem. Fragm. Faun. 20 (17): 273-305.
6. Czyżewski J.A. 1977. O szkodnikach roślin szklarniowych. Rocz. Nauk Rol., Kraków, 41: 407-409.
7. Maślanka L. 1982. Obserwacje nad szkodnikami roślin doniczkowych w budynkach Centralnego Szpitala Klinicznego Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach-Ligocie. (maszynopis), Kraków, Wydz. Ogr. AR, 67 ss.
8. Obrocka E. 1976. Obserwacje nad szkodnikami występującymi w szklarniach Ogrodu Botanicznego UJ w Krakowie. (maszynopis), Kraków, Wydz. Ogr. AR, 67 ss.
9. Pytel P. 1979. Gatunki mszyc występujące na roślinach ozdobnych uprawianych w szklarni. (maszynopis), Wydz. Ogr. AR w Krakowie 45 ss.
10. Stenseth Ch. 1967. Bladlus på krysantemum i veksthus. Forsk. Forsøl i Landbruket, 18: 189-206.
11. Stacherska B., Czerwińska J. 1977. Szkodliwy pojaw mszycy szklarniowej wielożernej (*Myzus ascalonicus* Doncaster) w insektarium w Poznaniu. Ochr. Rośl. 13 (12).
12. Szczepka L. 1978. Gatunki mszyc występujące na chryzantemach w okolicach Krakowa. (maszynopis) Kraków, Wydz. Ogr. AR, 54 ss.

Ежи Ахремович, Люцина Маслянка, Эльжбета Оброцка

ИЗ ИССЛЕДОВАНИИ ФАУНЫ ТЛЕЙ
ПОВРЕЖДАЮЩИХ ЦВЕТНЫЕ И ДЕКОРАТИВНЫЕ РАСТЕНИЯ ВЫРАЩИВАЕМЫЕ
В ОРАНЖЕРЕЯХ И В РОШКАХ

Р е з ю м е

Исследовано 18 видов тлей, которые колонизировали 85 видов растений (из 34 ботанических фамилии) найденных в 12 местностях центра южной части Польши, главным образом в Кракове и Катовице-Лигота. Среди них, между прочим обнаружено *Coloradoa tanacetina* (Walk.), которая сильно повреждала хризантему *Ch. x hortorum* Bailey что еще нигде не было зарегистрировано. Найдено тоже небольшие колонии *Loparhis erysimi* (Kalt.) на *Malthiola hybrida* hort. Серьезный вредитель азалеи *Masonaphis araleae* Davis был зарегистрирован в Польше второй раз из *Rhododendron x simsii* Planch. Многоножковая тля - *Idiorterus nephrolepidis* Davis. повреждала 12 видов многоножковых растений.

Авторы приходят к заключению, что самый серьезный и наиболее распространен вид тлей из оранжерейных декоративных растений это: *Myzodes persicae* (Sulz.) найден в Польше из 126 видов растений. Наибольшее количество видов найдено в Польше из хризантемы индийской *Chrysanthemum x hortorum* Bailey - 16 видов тлей.

Jerzy Achremowicz, Lucyna Maślanka, Elżbieta Obrocka

FROM THE INVESTIGATIONS ON THE APHID FAUNA
INJOURING THE DECORATIVE PLANTS UNDER PROTECTED CULTIVATIONS

S u m m a r y

A number of 18 species of the Aphids on 85 species of the host plants (belonging to the 34 plant families) is discovered from the central region of the South Poland (12 localities) from Kraków and Katowice-Ligota mainly. The first time is stated that *Coloradoa ta-*

nacetina (Walk.) may take heavy injouries to the *Chrysanthemum x hortorum* Bailey plants. Some colonies of a *Lipaphis erysimi* (Kalt.) on the Stock - *Matthiola hybrida hort.* are stated. On the ferns (12 species of them) the fern aphid - *Idiopterus nephrolepidis* Davis was injouring (noxious). A heavy pest of *Azalea x indica* [=*Rhododendron x simsii* Planch.] is from Poland second time recorded.

The autors are drawing a conclusion, that the most injurious and the widespread species of aphids on the mentioned plants in Poland is *Myzodes persicae* (Sulz.) and the widest list of the injouring aphid species has *Chrysanthemum x hortorum* Bailey (16 species of aphids).